

Blogi: Kreikka otti loikan

29.6.2017 – Blogi

KIRJOITTAJA

Olli-Pekka Lehmussaari

Johtava neuvonantaja

Kreikan talouden kehitys ja tervehdyttäminen ovat jälleen olleet näkyvästi kansainvälisen lehdistön otsikoissa. Kreikan seitsemän vuotta jatkunut taluskriisi on ollut poikkeuksellisen monimutkainen ja haasteita täynnä. Kriisin hoidossa otettiin merkittävä harppaus eteenpäin, kun Euroryhmä hyväksyi vihdoin 15.6. Luxemburgissa Kreikan kolmannen rahoitusohjelman toisen väliarvion. Samalla tila spekulatioille kaventui.

Monille tuli yllätyksenä, että myös IMF:n rooli kirkastui aiheen osalta. IMF:ltä on piakkoin odotettavissa päätös siitä, auttaako se Kreikkaa mahdollisen uuden ohjelman avulla. Edellä mainitut päätökset yhdessä siivittävät ohjelmaa yhden etapin eteenpäin.

Kreikan kolmannesta ohjelmasta sovittiin elokuussa 2015. Rahoituspaketin kooksi päätettiin korkeintaan 86 mrd. euroa. Tähän mennessä lainaa on nostettu reilut 30 mrd. euroa. Ohjelman ensimmäinen väliarvio saatiin päätökseen monien kuukausien neuvotteluiden tuloksena lokakuussa 2016. Myös toinen väliarvio koki navakkaa vastatuulta.

Läpimurto tuli, kun Kreikan parlamentti hyväksyi niukasti laajan taluslakipaketin 18.5.2017. Lakiin on kaksi IMF:lle tärkeää tavoitetta.

Ensinnäkin eläkemenoja leikataan prosenttiyksikön verran bruttokansantuotteesta. IMF:n mukaan Kreikan eläkejärjestelmä on hyvin kallis ja rasittaa valtion taloutta kohtuuttomasti.

Toinen uudistus koskee verotuksen uudistamista. Suurten verovähennysmahdollisuuksien takia vain noin puolet palkansaajista maksaa veroja. Nyt veropohjaa laajennetaan tuntuvasti. Yhdessä nämä uudistukset säästävät valtion menoja kaksi prosenttiyksikköä bruttokansantuotteesta.

Myönteinen päätös väliarviosta vähentää merkittävästi Kreikan riskiä ajautua maksukyvyttömyyteen. Kun väliarvion hyväksyttiin, Kreikka saa käyttöönsä kipeästi tarvitsemaansa lainarahaa 8,5 miljardin euron verran maksuvalmiuden tueksi. Tällä lainarahalla Kreikka kykenee hoitamaan lähiaikoina erääntyvät velanhoitomenot.

Pitemmällä tähtäimellä tavoitteena kuitenkin on, että Kreikka palaa normaaliin

markkinaehtoiseen rahoitukseen ja saa siis rahoituksensa suoraan markkinoilta. Markkinoille pääsy onkin yksi ohjelman keskeisistä tavoitteista.

Markkinoilta haettu rahoitus on toki Kreikalle selkeästi kalliimpaa kuin Euroopan vakausmekanismin kautta saatu luototus. Euroopan vakausmekanismin toimitusjohtaja Klaus Reglingin mukaan hyvien lainaehtojen ansiosta Kreikka säästi lainakuluissa vajaat 10 miljardia euroa yksinomaan vuonna 2016.

Kreikan tilanne on hiertänyt Euroopan ja IMF:n välejä. IMF:n näkemys Kreikan talouden kehityksestä on ollut selvästi pessimistisempi kuin mitä Euroopassa on ajateltu. Tällä hetkellä IMF ei ole osallisena Kreikan rahoitusohjelmassa, vaikka oli mukana kahdessa aikaisemmassa ohjelmassa, jotka ajautuivat karille. IMF:n mukanaolo olisi euromaiden mielestä toivottavaa. Rahoitustaakka jakautuisi silloin laajemmin ja ohjelman uskottavuus todennäköisesti lujittuisi.

Myös tässä kysymyksessä euroryhmän kokouksessa Luxemburgissa saavutettiin edistystä. IMF:n toimitusjohtaja Christine Lagarde ilmoitti, monille kenties yllätyksenä, että hän on valmis esittämään IMF:n johtokunnalle uutta Kreikka-ohjelmaa. Ohjelman yksityiskohdista ei keskusteltu.

IMF:n uuden ohjelman nerokkuus piilee siinä, että IMF olisi valmis tukemaan Kreikan talouden tervehdyttämispyrkimyksiä perinteisen ohjelman keinoin, mutta ohjelman rahoitus tulisi mahdolliseksi vasta, kun Kreikan velkahuojennuksista on päästy yhteisymmärrykseen riittävällä tarkkuudella. Velkakestävyysarvio tehtäisiin IMF:n toimesta. Euroryhmä on tiukasti linjannut, että lainapääomaan ei kajota.

IMF on korostuneesti painottanut mahdollisen Kreikka-ohjelmansa kahta elementtiä: yhtäältä politiikkauudistusten tarvetta ja toisaalta velkakehityksen kestävyyttä. IMF on antanut auliisti kiitosta Kreikan hallitukselle julkisen talouden saneerauksesta, eikä syyttä. Vuosien 2009–2016 välisenä aikana julkisen talouden perusjäämä on parantunut peräti 14 prosenttiyksiköllä. Vuonna 2016 perusylijäämä oli huimat 4,2 prosenttia bruttokansantuotteesta.

Jatkossa keskustelu kietoutuu yhä tiiviimmin julkisen velan kestävyydelle. Kreikan velkavuori on noin 180 prosenttia bruttokansantuotteesta. Näyttää siltä, että mahdollisen velkahuojennuksen mittakaavasta ja tekotavasta ei ainakaan vielä ole ollut valmiutta keskustella. Kouriintuntuvaa ehdotusta ei ole.

IMF:n toimitusjohtajan Lagarden näkökulmasta Kreikan pattitilanteesta on menty eteenpäin. Askelmerkit on tehty ja IMF:n johtokunta pääsee keskustelemaan mm. rahoituspaketin suuruudesta. IMF:n tulevasta roolista tiedetään enemmän lähiaikoina. Se mahdollisuus, että IMF jäisi kokonaan syrjään Kreikan talousohjelman tukemisesta, tuntuu nyt etäisemmältä.

Avainsanat

talouskehitys, IMF, Kreikka, julkinen velka